

Костюченко Анастасія

"Вічна казка"

Присвячується куточку рідної землі – нікопольським плавням, які зазнали багато лиха від рук людини і для сучасних поколінь стали просто казкою – доброю, вічною...

Скільки себе пам'ятаю, я жив тут, серед високої купини й горлянки, спав під старою вербою. Вона була моєю матір'ю, другою після Лісниці, яка, колись гарна молодиця, зав'яла: волосся посивіло, обличчя потьмяніло. Лісниця казала, що це через людей, і не брехала, кажучи це.

У давні часи вона була красунею; я бачив це крізь призму часу: висока, кароока, з довгим чорнявим волоссям і дивною усмішкою пухлих вуст.

Вона не приховувала, що раніше зваблювала й губила чоловіків, народжувала перевертнів і підміняла їх на справжніх дітей. Мені було цікаво, якою була подальша доля тих малих, та Лісниця відмахувалася від мене, як від набридливої комахи.

Людей у цих місцях не було давно; усі села стояли порожні, розвалені. Дворовик із Домовиком ходили по напівзруйнованих хатах і плакали. Що їм робити без людей?

Гуляючи, я бачив, як Домовик стояв навколішки перед розбитою скринею, тремтячими кошлатими руками тримаючи малу дерев'яну іграшку. Маленький півник дивився намальованими очима на невеличкого дідка, що ридав, згадуючи дитячий сміх.

Лісовик казав, що вони існують лише завдяки пам'яті. Лише тому він утримував ліс від поглинання колишніх, тепер порожніх селищ. Не думаю, що старий протримається довго. Мара казала, що скоро цей охоронець лісу остаточно зіп'ється.

Я знаю, що кожного вечора він сідає під смерекою й п'є. Горілка була єдиним його помічником. Щоб забутися. Бо пам'ять тягне у прірву.

Колись у нього була жінка. І троє діточок. І ліс тоді цей був іншим. Світлішим. Справедливішим. Добрішим. Але в один момент цей рай зник. Разом із великою частиною лісу. Разом із малими дітками й господаркою старезних дубів. Усе пішло прахом. Від рук людини. З її ж рук він і п'є.

Водяник каже, що тепер людям краще тут не з'являтися. Це дивно, бо знаю, що в Лісовика добра душа. Що він багато б віддав, аби повернути ті часи, коли люди йшли не проти них, а за руку із ними. І ще я знаю, що він, як і всі тут, чекає на повернення людей.

— Колись люди повернуться туди, звідки почали. І знову в їхніх домівках оселиться казка.

Але Водяника я не звинувачую. Ні. Старезний дідуган із довгою бородою і вплетеними в неї водоростями часто катав мене по річці, розповідав про часи, коли все було не так. Його я жалію так само. Хвіст у нього відпав від заводських хімікатів. А голос став писклявим, хоча це не заважає йому моторошно ридати на весь ліс. А як не голосити! Усі його доньки, писані красуні, Русалки із довгим зеленим волоссям і грайливою вдачею, хворіють тяжко. В однієї шкіра почервоніла, інша — слизом сірим покрилась, у третьої — волосся повипадало. Я сам часто заходжуся від сліз, дивлячись на них. І все частіше вони гукають Патлатого, лише б скінчилися їхні муки.

Патлатий і сам не радий таким справам. Жалівся, що набридло йому слухати маячню людей. Ті, каже, кличуть його, пропонують душу за якісь жалюгідні дрібниці. Я слухав і не вірив. Лісниця мені розповідала, як раніше Патлатий був смертельним жахом для людей. А тепер... Тепер його поважають, його згадують. А інших, тих, що людину вели від колиски до домовини, забули.

Патлатий із сумом в очах, як і всі інші, хоче, щоб усе було, як колись. Нелюбо йому бути любимим: проклятим не місце в людських серцях.

Мабуть, єдина, хто потішається, єдина, хто не журиться, — стара карга Мара. Горбата, сива, зі скрюченими пальцями й довгими жовтими нігтями, вона викликає в мене огиду. Мара веселиться, дивлячись на постарілу Мавку, яка постійно засинає на ходу: без людських душ її врода змарніла, а вдача загубилася разом із останнім хлопцем, якого заманила у прірву років сто тому.

Витріщені очі Мари, вкриті білою пеленою, постійно стежать за мною. Вона тягає мене за кучеряве волосся і скрегоче надірваним голосом:

- Гей, мале, а чи знаєш, чий ти, а чи ні?

Я тікав від неї, ховався серед горобини й бузини. Мене знаходила Лісниця, лікувала синці й подряпини, казала, щоб не зважав на божевільну. Але я наперекір здоровому глузду біг до Мари. Вона жила серед очерету й рогози, постійно варила якесь зілля й реготала, що серце падало у п'яти.

Мара розумна. Розумніша за всіх у лісі. Вона зрідка говорила про давні часи. Та й то лише для того, щоб порівняти з теперішніми. Казала, що немає сенсу повертатися назад. Що було, те було. Його не повернеш, не зміниш, не переживеш знову. Лише себе мучити.

Мара навчила мене дружити з лісом. Це було легко, хоча вона говорила, що для таких, як я, це дивно.

Тому я шукав чар-зілля. Воно квітне лише раз на сімдесят сім років, у певний день, у певну хвилину. Якщо його зірвати, то можна зрозуміти мудрість Безсмертних.

Я не знав, коли настануть ті сімдесят сім років, тому шукав таємничу квітку кожного дня. І одного разу так вийшов із лісу.

Ну, як вийшов... Скоріше опинився на узліссі. Там я зіткнувся з хлоп'ям людським. Воно розгублено глипало на мене, гризучи якусь незрозумілу синю палицю.

А я дивився на нього. Уперше я побачив людину.

- Ти хто?

Це питання одночасно злетіло з наших вуст. Я злякався. Це ж людина! Та сама, яка згубила всіх наших.

Але ж це не та сама людина. Цей хлопчик навряд чи скоїв усе те лихо.

- Я заблукав.

- А я, мабуть, розблукав.

Ми довго позирали один на одного. Він дихав рвано, постійно гриз коротку палицю. Потім став (а був хлопчина таким високим, що я ледь діставав своїм чубом до його плечей) і підійшов до мене. Я вивів його до дороги. Дивно, але я знав, куди йти.

А він знав, хто я.

Ми не розмовляли, але насамкінець він промовив: «Я напишу про тебе». Мені було незрозуміло, що означає слово «писати», але відповів йому твердо: «А Бог напише тобі».

Я не повернувся до лісу. Чомусь ноги несли мене кудись, по занедбаній доріжці, яка хвилясто звивалася серед звіробоя. Я побачив стару хату. Стеляйодна стіна обвалилися, але ще можна було розгледіти малюнок, зроблений охрою. Старі, давно забуті серед людей і створінь символи.

- Мамо!

Я згадав. І повернувся. А вдома- нікого. Біжучи, я згадував теплі обійми мами, її ляне волосся й сині очі. Згадував шепіт старої бабусі, її колискові й духмяний запах свіжого хліба. Згадував сестер, що дзвінко реготали й танцювали посеред хати.

.....

Лежачи внизу, серед плаского каміння, я чекаю, коли час вкриє мене землею, коли мое сухожилля проткнуть молоді корінці дерев, що почнуть свій довгоочікуваний шлях – шлях нового й чистого, нічим не заплямованого життя.